

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~Do użytku
sztabowego~~

~~SECRET~~

Egz. Nr 1

Ppik dr Tadeusz BOGUSZ

**NATARCIE PUŁKU (pz, pcz) W REJONACH
ZURBANIZOWANYCH**

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu zbiorów specjalnych
Nr ewid. ....

44918

WARSZAWA

STYCZEŃ

1985

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~Do użytku
ślabowego~~

~~XXXXXXXXXX~~

Egz. Nr 1

Pplk dr Tadeusz BOGUSZ

NATARCIE PUŁKU (pz, pcz) W REJONACH ZURBANIZOWANYCH

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. ....

44918

WARSZAWA

STYCZEŃ

1985

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

~~Do dyktanda~~
~~sztabowego~~

ZATWIERDZAM
SZEFA KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1969 roku
art. 86 ust. 2
(Dz. U. RP Nr 11 poz. 85)

~~_____~~
Egz.nr. 1... 1

płk dypl. Witold WOJCIK

NATARCIE PUŁKU /pz, pcz/ W REJONACH
ZURBANIZOWANYCH

W y k ł a d

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu zbiorów specjalnych

Nr ewid.

~~_____~~ 44818

Opracował:
ppłk dr Tadeusz BOGUSZ

SPIS TREŚCI

	str.
Wstęp	3
I. Charakterystyka rejonów zurbanizowanych i ich wpływ na prowadzenie natarcia	4
II. Cechy obrony nieprzyjaciela w rejonach zurbanizowa- nych	10
III. Miejsce, rola i zadania pułku nacierającego w rejo- nach zurbanizowanych	12
IV. Ogólne zasady natarcia w rejonach zabudowanych.....	16
V. Ugrupowanie pułku /pz, pcz/ do natarcia w rejonach zabudowanych oraz wykorzystanie elementów ugrupowa- nia pułku w walce	23
Zakończenie	34
Wykaz literatury	35
Wykaz pomocy szkoleniowych /oprogramowania/ wykładu	35

W S T Ę P

Przedstawione zagadnienia natarcia pułku w rejonach zurbanizowanych będziecie wykorzystywać w oddzielnych ćwiczeniach na podobny temat w czasie pierwszego i drugiego roku studiów, na ćwiczeniach z wykorzystaniem pociągu oraz na ćwiczeniach szkieletowych. Znaczenie używanych terminów: "rejon zurbanizowany", "urbanizacja", "aglomeracja", "konurbacja" i innych proszę sobie wyszukać z encyklopedii i słowników, i uzupełnić nimi notatki z wykładu do rozpoczęcia ćwiczenia nt. "Natarcie pułku na miasto".

Materiałów do tego tematu nie ma wiele, dlatego też zachęcam do uważnego słuchania i notowania.

W wykładzie omówię:

1. Charakterystykę rejonów zurbanizowanych i ich wpływ na prowadzenie natarcia.
2. Cechy obrony nieprzyjaciela w rejonach zurbanizowanych.
3. Miejsce, rolę i zadania pułku nacierającego w rejonach zurbanizowanych.
4. Ogólne zasady natarcia w rejonach zabudowanych.
5. Ugrupowanie pułku /pz, pcz/ do natarcia w rejonach zabudowanych oraz wykorzystanie elementów ugrupowania pułku w walce.

Podaję literaturę obowiązkową:

9, 35

I. CHARAKTERYSTYKA REJONÓW ZURBANIZOWANYCH I ICH WPŁYW NA PROWADZENIE NATARCIA.

Rejony zurbanizowane, czyli zabudowane cechuje wielkość /zajmowana powierzchnia/, liczba mieszkańców, spełniane funkcje, charakter zabudowy, położenie geograficzne i inne kategorie.

Ze względu na ich wielkość i liczbę mieszkańców można wyróżnić: zagrody, małe wioski, duże wioski, małe osiedla, osiedla, małe miasteczka, małe miasta, miasta średnie, miasta duże, aglomeracje, konurbacje, a także porty /miasta portowe/, rejony kopalnia-no-przemysłowe, okręgi - rejony przemysłowe oraz rejony umocnione.

Porównanie wprost np.: wioski do aglomeracji ujawnia wielkie różnice między nimi i znaczenie z punktu widzenia walki. Jasnym dla każdego jest, że zagroda nie będzie żadnym problemem dla armii, czy nawet pułku skoro ze zdobyciem jej może poradzić sobie pluton piechoty.

Zwróćmy uwagę na to, jak dany rejon zabudowany wpływa na sposoby walki oddziałów i pododdziałów. Pojedyncze zagrody i małe wioski nadają się do organizowania w nich ubezpieczeń, pozycji opóźniania, zasadzek, rubieży ogniowych pododdziałów przeciwpancernych, czołgów i wozów bojowych piechoty. Broniącego się w nich nieprzyjaciela można łatwo niszczyć ogniem artylerii, moździerzy, czołgów i wozów bojowych piechoty. Nacierające pododdziały mając dobrą obserwację i możliwość obchodzenia najczęściej będą prosiły dowództwo pułku tylko o wsparcie ogniem artylerii.

Duże wioski i małe osiedla cechują się zabudową niską. Domy są z reguły podpiwniczone, jednocześnie tylko czteropiętrowe. Dają one dobre warunki do obrony, dobrą obserwację, ochronę przed ostrzałem. Ze względu na ich wielkość oraz przelot drogi lub wielu

dróg nieprzyjaciel może bronić ich siłami od plutonu do batalionu. Szereg wiosek, przysiółków i osiedli może wyznaczać przebieg pozycji obrony. Natarcie przez nie musi być przeanalizowane w dowództwie pułku, bowiem naraża pododdziały na wysokie straty, wymaga dobrego rozpoznania nieprzyjaciela i porażenia go ogniem.

Miasteczka i osiedla mogą zamykać całą szerokość pasa natarcia pułku, wówczas zdobywanie ich przez oskrzydlenie będzie trudne do zrealizowania. Zgruzowanie budowli i wzniesienie pożarów utrudni ruch wojsk. Zdobywanie ich najczęściej możliwe będzie przez systematyczne przełamywanie, walkę o każdy budynek. Niekiedy będzie można opanować je gwałtownym atakiem po krótkim i silnym przygotowaniu ogniowym, zwłaszcza wówczas jeśli można przestrzeliwać miejscowość ogniem czołgów.

*np: PRUSZKÓW, KŁODZKO,
MINSK MAZOWIECKI*

Małe miasta, do 50 tys. mieszkańców/pułk może zdobywać samodzielnie przez zaskoczenie działając jako oddział wydzielony, awangarda lub oddział rajdowy dywizji lub wspólnie z sąsiadami w składzie dywizji.

Miasta średniej wielkości, o powierzchni 15 km² i większe oraz ^o50 - 100 tysiącach mieszkańców i większe pułk w zasadzie będzie zdobywał w składzie dywizji.

Niekiedy pułk może zdobywać samodzielnie nawet średnie miasta, najczęściej po uprzednim ich okrążeniu /zablokowaniu/.

Sposób walki w rejonach zabudowanych głównie będzie zależał od charakteru zabudowy, ukształtowania terenu i charakteru obrony nieprzyjaciela.

W rejonach zabudowanych można wyróżnić obszary, dzielnice względnie jednolite o zabudowie zwartej lub luźnej, wysokiej lub niskiej. Centra miast najczęściej mają starą zabudowę tradycyjną, z wąskimi /8 - 10 metrów szerokości/, krótkimi i krzywymi ulicami.

Budowle z cegły lub kamienia łączą się, są masywne i wytrzymałe, najczęściej 2-3 piętrowe, ze stromymi dachami, piwnicami i małymi oknami. Młodsze części miast mają zabudowę luźniejszą, ulice szerokie na 30 - 50 m i więcej. Bloki mieszkalne najczęściej z prefabrykatów, długie lub punktowe /wieżowce/, z dużymi oknami.

Dużymi przeszkodami dla nacierających wojsk mogą się stać wielopoziomowe wiadukty i rozjazdy, mosty, tunele podziemne i przejścia, sieć kanalizacyjna, energetyczna i gazowa oraz wielotorowe linie kolejowe.

W portach, w rejonach kopalniano-przemysłowych i przemysłowych występują urządzenia, konstrukcje i składy z najróżniejszymi materiałami do zniszczenia lub opanowania których, konieczne jest specjalne przygotowanie wojsk oraz tworzenie oddziałów specjalnych złożonych z inżynierów i techników. Wiele urządzeń, środków i materiałów mogą obrońcy wykorzystać przeciw nacierającym.

W rejonach kopalnianych bronione będą przede wszystkim budowle naziemne, szybów i sztolni, które jednocześnie często będą przygotowane do wysadzenia. Podziemne tunele mogą być bronione w zasadzie wówczas jeśli łączą wiele szybów i kopalni. W większości wypadków w szybach, sztolniach i tunelach będzie można walczyć tylko bronią strzelecką.

Rejony umocnione budowano od starożytności do drugiej wojny światowej do osłony granic państwowych, zamknięcia kierunków natarcia do ważnych ośrodków przemysłowych i administracyjnych. Współcześnie w RFN przewiduje się tworzenie pododdziałów rejonów umocnionych wojsk obrony terytorialnej oraz budowę umocnień i przystosowanie miejscowości do obrony rejonów przemysłowych. Nacierający na obronę rejonów umocnionych zazwyczaj będzie na terenie otwartym, w strefie doskonale zorganizowanego systemu ognia nieprzyjaciela.

W charakterze zabudowy istotnym jest też układ ulic. Z punktu

widzenia dowództwa pułku kierującego działaniami pododdziałów łatwo zauważyć, że układ ulic wraz z rodzajem i wysokością budowli rzutuje zasadniczo na sposoby wykorzystania możliwości ogniowych i manewrowych pododdziałów. Przecież pododdziały piechoty i czołgów z reguły prowadzą ogień na wprost, do celów które widzą. Stąd też, oprócz wcześniejszej charakterystyki rejonów zabudowanych na nasz użytek ważniejsze jest wyróżnienie przestrzeni /obszarów/:

- zabudowy zwartej /ciągłej/, o prostokątnym lub promienistym /średnicowym/ układzie ulic; *Monitov*
- zabudowy luźnej, o układzie linearnym /rządowym/ lub przestrzennym osiedli i budowli;
- zabudowy wstęgowej, będącej nową tendencją urbanizacji w krajach wysoko rozwiniętych i rozwijających się.

Zabudowa zwarta, typowa dla miast starych ma mury o grubości do 60 - 80 cm. Budowle można łatwo przystosować do obrony i zagrozić wąskie uliczki barykadami. Pole obserwacji i ostrzału sięga 100 m i tylko wzdłuż szerokich ulic dochodzi do 350 m, co poważnie ogranicza możliwości czołgów i artylerii w bezpośrednim wspieraniu piechoty, na której spoczywa główny ciężar walki. Niektóre wielkie miasta rozbudowane na początku XX wieku mają dzielnice zwartej i bardzo wysokiej zabudowy. Są one też rozbudowane w głąb ziemi. Ten typ zabudowy zmusza do jednoczesnego natarcia na kilku poziomach.

W zabudowie zwartej po rozpoczęciu walki trudno jest określić kto się broni a kto atakuje, walka toczy się o każdy budynek, o każde pomieszczenie. Małe pododdziały obu walczących stron mogą wychodzić tunelami i rowami na tyły przeciwnika i niespodziewanie atakować. Samo podejście do obrony skraju zabudowy zwartej wymaga silnego wsparcia ogniem artylerii i lotnictwa. *Zużycie sił i środków jest znacznie większe niż w terenie normalnym.*

Zabudowa luźna jest charakterystyczną dla "miast ogrodów" z początków XX wieku, osiedli powstałych po II wojnie światowej, stref podmiejskich i dzielnic domków jednorodzinnych. W zabudowie luźnej niskiej dominują budynki murowane z cegły i pustaków, natomiast w zabudowie wysokiej - o ścianach i stropach prefabrykowanych. Ściany z betonowych prefabrykatów o grubości 15 - 24 cm mają dużą wytrzymałość na uderzenia pocisków i taranowanie wozami bojowymi.

W luźnej zabudowie rzędowej pole ostrzału dochodzi do 250 m, w wysokiej zabudowie punktowej - do 500 m. Głębokość pola ostrzału dotyczy nacierającego i środków strzelających na wprost, natomiast obrońca może razić cele na znacznie większe odległości.

rozpoznać nieprzyjaciela, jego system obrony oraz
Nacierającemu łatwiej jest *przenikać* w ugrupowanie ~~nieprzyjaciela~~ w zabudowie luźnej, *jest tam jego* jest gdzie wysadzać desanty, można używać więcej sił i środków jednocześnie, *swobodniej manewrować*.

Zabudowa wstęgowa pojawiła się w Stanach Zjednoczonych AP wraz z rozwojem motoryzacji. Budowano osiedla wzdłuż dróg. W następstwie tego powstawały wstęgi zabudowy. Obecnie powstają takie wstęgi też i w Polsce np. Warszawa - Ochota - Brwinów, na wschód wzdłuż szosy siedleckiej.

Zabudowa wstęgowa przeważnie jest luźną i przy drodze głównej-niską.

Rejony, dzielnice przemysłowe, duże zakłady przemysłowe z reguły będą dla nacierających nieznanym, nowym i niepowtarzalnym środowiskiem walki, wymagającymi odrębnych, tylko im właściwych sposobów walki. Nieostrożne działanie w walce o ich zdobycie może przynieść wielkie straty w sile żywej i technice bojowej, bowiem broniący się nieprzyjaciel dysponuje dodatkowymi atutami jakimi są: znajomość terenu i możliwość wykorzystania urządzeń i materiałów zakładów. Nacierający, z kolei będzie zobowiązany do

zdobycia zakładu bez jego niszczenia.

Lotniska cywilne i wojskowe z reguły leżą na skrajach miast lub z dala od nich. Obrona lotnisk rozmieszcza się na parę kilometrów od ich skraju, broni się urządzeń lotniska i ochrania płytę lotniska i stojanki samolotów. Natarcia przez płytę lotniska należy unikać.

Bez względu na układ i typ zabudowy danego rejonu, natarciu pułku będą towarzyszyły charakterystyczne zjawiska, takie jak: gruzowanie budowli, tarasowanie ulic i dróg, zapylenie, pożary, zadymienie, niespodziewane detonacje i inne. Zjawiska te wraz z charakterem zabudowy poważnie ograniczają zasięg obserwacji, zmuszają do częstego prowadzenia ognia niecelowanego oraz dużego zużycia amunicji, granatów i materiałów wybuchowych. Rozpoznanie nieprzyjaciela będzie opierało się przede wszystkim na obserwacji prowadzonej z własnego ugrupowania.

Ludność cywilna miasta, osiedla nie zawsze będzie sprzyjała nacierającym. Wszystko to składa się na gwałtowność zmian sytuacji i konieczność dowodzenia w oparciu o skromne informacje o nieprzyjacielu, i to z reguły tylko o tym z bezpośredniej styczności.

Miasta, osiedla zamykające przejścia przez teren trudno przekraczalny np.: w górach, zmuszają nacierającego do zdobywania ich kosztem wysokich strat. Wówczas do czołowych uderzeń tworzy się głębokie, nawet trzyczutowe ugrupowanie. Miasta i osiedla rozmieszczone przestrzennie w terenie równinnym, zwłaszcza w niewielkiej odległości od siebie, zmuszają nacierającego do silnego ubezpieczenia skrzydeł przed kontratakami i ogniem skrzydłowym.

W walce w obrębie zabudowy o powodzeniu rozstrzyga ogień z bliskiej odległości. Ograniczenie użycia czołgów i wozów bojowych piechoty szybko wyczerpuje siły fizyczne żołnierzy, stąd do opanowania poszczególnych budynków należy kierować kolejno oddzielne pod-

oddziały - grupy.

Każdy pododdział - grupa musi mieć możliwości nacierania samodzielnie, odpierania niespodziewanych kontrataków, przejścia do obrony w sytuacjach odcięcia i okrążenia, pokonywania zapór, przebijania się przez ściany i stropy. Powyższe potrzeby i jak wykazują doświadczenia z wojen częste starcia wręcz, są przyczyną reorganizowania pododdział^{ów} i ugrupowywania ich w oddziały i grupy szturmowe.

Proszę o pytania do 1° zagadnienia

II. CECHY OBRONY NIEPRZYJACIELA W REJONACH ZURBANIZOWANYCH

Zabudowa daje broniącemu się nieprzyjacielowi osłonę przed obserwacją i ogniem nacierającego oraz daje mu ^zwiększony zasięg obserwacji i ognia przynajmniej do czasu utrzymania skrajów osiedli. Tworzo^{ny} system ognia ma zapewnić utrzymanie ważnych obiektów, przedniego skraju obrony i odparcia^e ataków przeważających sił przeciwnika. Szereg elementów obrony jest inny niż w terenie normatywnym. *System ognia jest wielowarstwowy, z licznymi zasadkami i niespodziankami.*

Przedni skraj obrony nieprzyjaciel zazwyczaj wyznacza na skraju zwartej, trwałej, możliwie wysokiej zabudowy, a więc nie na obrzeżu zabudowy a raczej nieco w głębi. Skraj zabudowy obsadza silnymi ubezpieczeniami wydzielonymi z batalionów pierwszego rzutu i pododdziałów rozpoznawczych. Ubezpieczenia bojowe rozwijają się systemem czat w odległości do 3 km od przedniego skraju obrony. Bataliony: bz, bpzmot, bp, bpd pierwszego rzutu ugrupowują się jednorzutowo, z jednym - dwoma odwodami ogólnymi, odwodem pancernym i ubezpieczeniem bojowym w sile do wzmocnionej kompanii o ile nie są one wydzielone z innego pododdziału. Odwody ogólne i odwód pancerny, przygotowane są do działania na kierunki każdej kompanii pierwszej linii. Odwody ogólne batalionów występują w składzie po 1-2 plutony piechoty /plz/ każdy. Przeznaczone są one do wzmocnie-

nia obrony czołowych punktów oporu i do kontrataków. Odwód pancerny nieprzyjaciel tworzy z czołgów, dział pancernych, niszczycieli czołgów, dział przeciwlotniczych /samobieźnych/ i 1-2 plutonów piechoty. Odwoły te wyczekują na placach, wewnątrz kwartałów zabudowy, w piwnicach, w budynkach i kontratakują z chwilą zagrożenia utraty plutonowych punktów oporu.

Bataliony /bz, bpzmot, bp, bpd/ Bundeswehry bronią do 4-8 kwartałów zabudowy o szerokości frontu obrony do 1500-2000m i głębokości rejonu do 1500m. Kompanie /kz, kpzmot, kp, kpd, krozp. i niekiedy ksap./ bronią w zależności od charakteru zabudowy od jednego budynku /gmachu/ do czterech kwartałów zabudowy o szerokości frontu do 300-1000m i głębokości punktu oporu do 600m. Każdy kompanijny punkt oporu lub połączone dwa-trzy takie punkty przygotowuje się do obrony okrężnej. Odwoły pułkowe, brygadowe i dywizyjne najczęściej rozmieszcza nieprzyjaciel w kilku rejonach częściami, zazwyczaj bliżej przedniego skraju obrony niż przewidują normy taktyczne dla terenu normatywnego. Na ich rozmieszczenie zasadniczo wpływa wielkość rejonu zurbanizowanego, dyslokacja ważnych obiektów oraz układ zabudowy.

Druga i kolejne pozycje obrony oraz pozycje pośrednie i ryglowe przygotowuje się przed ważnymi obiektami, w zabudowie trwałej tak, by przed nimi istniał możliwie głęboki pas obserwacji i ostrzału. W miarę upływu czasu przygotowuje się do obrony również budowle między pozycjami. Odwodom wszystkich szczebli przygotowuje się oprócz kierunków podejścia wzdłuż ulic również przejścia przez kwartały zwartej zabudowy i budynki. Znaczną część prac fortyfikacyjnych wykonuje ludność cywilna.

Artylerię nieprzyjaciel rozmieszcza dalej od przedniego skraju niż w terenie otwartym, nawet do 10 km.

Do obrony i ochrony mostów, ważnych składów, urządzeń komunalnych i innych ważnych obiektów wydziela się pododdziały obrony terytorialnej, żandarmerii i część sił z odwodów.

Pytania do 2° zagadnienia.

III. MIEJSCE, ROLA I ZADANIA PUŁKU NACIERAJACEGO W REJONACH ZABUDOWANYCH

Pułk /pz, pcz/ naciera z reguły w składzie dywizji /DZ, DPanc/ i tylko wyjątkowo może przechodzić do natarcia samodzielnie, np. z odwodu armii. Może on nacierać w pierwszym rzucie dywizji na jednym ze skrzydeł sił głównych lub w środku ugrupowania. Może stanowić jej oddział wydzielony, oddział rajdowy /ze składu OGM/ lub awangardę, może też przechodzić do natarcia z drugiego rzutu lub odwodu ogólnowojskowego dywizji. Rolę pułku określa ważność obiektów, które ma opanować i to czy ma nacierać na kierunku głównego uderzenia dywizji czy na jej drugim kierunku.

Pułk może wchodzić do rejonu zurbanizowanego w następujących sytuacjach:

- kontynuując natarcie z terenu niezabudowanego;
- rozpoczynając natarcie atakiem na skraj zabudowy;
- po opanowaniu przez inne oddziały części miasta.

Każda z wyżej wymienionych sytuacji rzutuje na rolę pułku.

I tak, w pierwszej sytuacji pułk będzie dążył do opanowania z marszu całego osiedla lub tylko jego skraju. Rozpoczynając natarcie atakiem na nieprzyjaciela broniącego skraju zabudowy, pułk będzie dokonywał wyłomu w jego obronie i powodzenie pułku może być decydującym w natarciu dywizji. Pułk wchodząc do walki w głębi rejonu zurbanizowanego może rozcinać broniące się zgrupowanie nieprzyjaciela, dzielić miasto na części, rozbijać zablokowane lub okrążone zgrupowania nieprzyjaciela.

Znaczenie dzielnicy, zakładów przemysłowych lub innych obiektów w pasie natarcia pułku również podnosi lub obniża jego rolę w stosunku do pozostałych pułków nacierającej dywizji. Rola pułku walczącego o opanowanie zakładów zbrojeniowych niewątpliwie będzie większa od roli pułku zdobywającego peczetę i budynki administracyjne.

↓ Pułkowi nacierającemu w rejonie zurbanizowanym, w składzie dywizji wyznacza się pas o szerokości do 3 km, obejmujący 2-4 ulice lub rejon /część/ miasta. Treścią zadania bliższego pułku /pz, pcz/ jest rozbicie sił nieprzyjaciela broniących pozycji /pierwszej albo kolejnej/ i odwodu /odwodów/ brygady /pułku/ oraz opanowanie obiektów /kwartałów zabudowy/ na głębokość jednej /pierwszej, pośredniej albo brygadowej/ rubieży /pozycji/ obrony nieprzyjaciela.

Komentarz do schematów!
Np.: jeżeli pułk przełamuje obronę nieprzyjaciela walcząc w pierwszym rzucie dywizji to w zadaniu bliższym będzie rozbijał część sił pierwszego rzutu brygady /pułku/ nieprzyjaciela i opanowywał kwartały zabudowy na głębokość pierwszej pozycji obrony nieprzyjaciela, czyli 2-3 km.

W zadaniu następnym pułk /pz, pcz/ wspólnie z sąsiednimi pułkami rozbija nieprzyjaciela w pasie natarcia, broniącego kolejnej pozycji /rubieży/ - pośredniej, drugiej albo trzeciej - oraz opanowuje obiekty, kwartały zabudowy na głębokość jego brygadowej /pułkowej/ rubieży obrony. +

Pułk, nacierając w rejonach zwartej zabudowy lub z ograniczeniem użycia niektórych środków ogniowych, może otrzymywać zadania płytkie, najczęściej obejmujące:

- zadanie bliższe - 3-4 kwartały zabudowy;
- zadanie następne - 2-4 kwartały.

Ponadto pułkowi określa się kierunek dalszego natarcia albo charakter dalszych działań. Kierunek dalszego natarcia określa się do rubieży zadania dalszego /dnia/ dywizji lub do ważnego obiektu w głębi miasta. Dalsze działania pułku mogą polegać na przejściu do blokowania części miasta, zabezpieczeniu wejścia do walki drugiego rzutu dywizji i oczyszczaniu z grup nieprzyjaciela opanowanego rejonu albo na umocnieniu opanowanego rejonu i pełnieniu służby garnizonowej.

ni Pułki czołgów mogą uderzać na osiedla /małe miasta/ z marszu, działając jako oddziały wydzielone lub awangardy. Mogą też one przedzierać się przez osiedla o niewielkiej głębokości. Pułków czołgów z zasady nie kieruje się samych do natarcia w rejonach o zabudowie zwartej lub wysokiej. Jeżeli zachodzi taka konieczność, wówczas wzmacnia się je piechotą.

Batalion /bp i bcz/ lub oddział szturmowy naciera zwykle wzdłuż jednej - dwóch ulic na *f*froncie o szerokości do 1 km, obejmującym budynki lub dzielnice przylegające do ulic - osi ruchu. W zadaniu bliższym oddział szturmowy w sile batalionu rozbija nieprzyjaciela w jednym - dwóch do kilku kwartałach zabudowy lub w jednym obiekcie miejskim lub przemysłowym, których opanowanie naruszy trwałość obrony oraz zapewni rozwinięcie natarcia.

Zadanie następane batalionu lub oddziału szturmowego obejmuje -kolejne/ obiekty na głębokość zadania bliższego pułku.

ni Kompania lub grupa szturmowa w zadaniu bliższym niszczy nieprzyjaciela i jego środki ogniowe oraz opanowuje jeden do kilku czołowych budynków.

W zadaniu następnym rozbija nieprzyjaciela broniącego pierwszej pozycji obrony i opanowuje obiekty do głębokości zadania bliższego batalionu.

Batalionom, oddziałom szturmowym drugiego i kolejnych rzutów wyznacza się tylko zadanie bliższe polegające na rozbiciu wspólnie z sąsiadami odwodów nieprzyjaciela i opanowanie jednego - dwóch kwartałów zabudowy, zwykle na głębokość kolejnej pozycji obrony /drugiej, trzeciej, pośredniej lub ryglowej/.

W wielu sytuacjach, zwłaszcza w warunkach ograniczonego czasu na organizowanie natarcia i słabego rozpoznania nieprzyjaciela, pododdziałom wyznacza się tylko zadania bliższe. Daje to większą swobodę działania pododdziałom i umożliwia bardziej elastyczne dowodzenie.

W każdym wypadku, tak w odniesieniu do pododdziałów pierwszego jak i drugiego lub kolejnego rzutu, wyznacza się im kierunek dalszego natarcia obiektami lub ulicami najczęściej na głębokość kolejnej pozycji obrony nieprzyjaciela albo określa się charakter dalszych działań.

Pułk wchodzący do walki z drugiego rzutu dywizji z reguły otrzymuje zadanie bliższe i kierunek dalszego natarcia lub określa się mu charakter dalszych działań. Jeżeli pułk drugiego rzutu wchodzi do walki bezpośrednio po przełamaniu pierwszej pozycji obrony i niekiedy też w innych sytuacjach można mu wyznaczać zadanie dwustopniowe.

Pas natarcia pułku może rozszerzać się lub zwężać ale w każdym wypadku powinien obejmować przynajmniej szerokość jednego kwartału zabudowy i jedną szeroką ulicę.

Do walki w rejonach zurbanizowanych jednostką kalkulacyjną jest kompania, której możliwości określa się zdobyciem jednego budynku średniej wielkości lub schronu.

natomiast potrzeby amunicji oblicza się według zasady - ile izb lub piwnic, strychów ma zdobyć grupa szturmowa (pododdział) tyle musi mieć granatów.

Pamiętając o wielowarstwowości ognia zza osłony, małym polu trafienia nieprzyjaciela oraz trudnościach w zlokalizowaniu stanowisk jego środków ogniowych, należy tworzyć dużą przewagę sił i środków. ~~Stąd aby uzyskać przełamanie obrony nieprzyjaciela do kalkulacji operacyjnych należy przyjmować 5-krotną przewagę w sile żywej; 3,5-krotną - czołgów, BWP i środków przeciwpancernych nad środkami przeciwpancernymi i miotaczami ognia nieprzyjaciela; 6-krotną przewagę w artylerii do ognia pośredniego.~~

Przewiduje się, że nacierające dywizje mogą osiągnąć tempo do 10-35 km na dobę. Na szczeblu pułku można przyjmować tempo natarcia w czasie przełamywania pozycji obrony w rejonach umocnionych i zurbanizowanych rzędu 200-400 m na godzinę - w czasie pościgu między pozycjami obrony do 4-5 km/godz.

IV. OGOLNE ZASADY NATARCIA W REJONACH ZABUDOWANYCH

Pytania do 3° zagadnienia

Główną ideą walki o opanowanie rejonów zabudowanych powinna być dążność do uchwycenia ich z marszu, zanim nieprzyjaciel zdąży zorganizować obronę. Przełamywanie obrony nieprzyjaciela w rejonach zabudowanych stanie się konieczne po niepowodzeniu ataków z marszu. Nacierający pułk /pz, pcz/ lub działający jako oddział wydzielony dywizji lub jako oddział rajdowy ze składu operacyjnej grupy manewrowej /OGM/ może być zatrzymany przez wojska operacyjne lub wojska obrony terytorialnej na podejściach do rejonu zabudowanego, na jego skraju lub w głębi. Sytuacje te będą zasadniczo rzutowały na sposoby opanowania powyższych rejonów. Jeżeli okaże się, że obejście lub oskrzydlenie rejonu zabudowanego jest niemożliwe pułk /wspólnie z innymi pułkami, sąsiadami/ przełamuje obronę nieprzyjaciela.

Pułk /pz, pcz/ przechodzi do przełamania obrony nieprzyjaciela po podejściu z głębi /z marszu/ albo z rejonu wyjściowego

położonego w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. Przełamanie obrony nieprzyjaciela w rejonach zabudowanych po podejściu z głębi będzie typowym w warunkach prowadzenia działań z użyciem broni jądrowej. W warunkach prowadzenia działań z użyciem tylko broni konwencjonalnych łatwiej można przełamać obronę nieprzyjaciela przechodząc do natarcia z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. Zajęcie przez pułk rejonu wyjściowego położonego w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem daje możliwość lepszego rozpoznania nieprzyjaciela i terenu przyszłego natarcia, pewniejszej orientacji, doskonalszego współdziałania pododdziałów w czasie ataku i w trakcie natarcia.

Do natarcia w rejonach zabudowanych należy tworzyć większą przewagę sił i środków nad nieprzyjacielem niż w terenie otwartym. Nacierający może liczyć na powodzenie w przełamywaniu obrony nieprzyjaciela przy przynajmniej 5-krotnej przewadze w sile żywej, 3,5-krotnej przewadze wozów bojowych i środków przeciwpancernych nad środkami przeciwpancernymi i miotaczami ognia nieprzyjaciela oraz 6-krotnej przewadze w artylerii do ognia pośredniego. Prócz powyższych zależności, bierze się pod uwagę wielkość i charakter obiektów, budynków, kwartałów, zakładów przemysłowych ich położenia w stosunku do siebie, szerokości ulic, wielkości otwartych przestrzeni i inne elementy terenu walk.

mi Doświadczenia walk w rejonach zabudowanych i umocnionych wskazują na ważność sprawnego dowodzenia na szczeblach pododdziałów, co w rejonach zabudowanych nie jest możliwe bez objęcia bezpośrednią obserwacją wzrokową całego frontu natarcia oraz bez wyraźnie określonych granic odpowiedzialności. W rejonach zabudowanych broniący się nie rozmieszcza sił na przestrzeniach otwartych np.: na środku ulicy bez barykady. Tak więc granice odpowiedzialności można wyznaczać tylko kwartałami zwartej zabudowy, budowlami

i innymi obiektami.

Oddziałom i grupom szturmowym oraz pododdziałom piechoty i czołgów należy zapewnić możliwość ruchu postępowego, wykorzystanie ich środków rażenia oraz środków wsparcia. Należy więc, wyznaczając kierunki natarcia, pamiętać o przydzielaniu ulic i unikać wyznaczania grupom szturmowym kierunków natarcia przez otwarte przestrzenie i place. Dzieląc siły i środki, w oddziałach i grupach szturmowych trzeba zachować w całości przynajmniej plutony i drużyny piechoty, a więc pododdziały na których spoczywa ciężar walki oraz niedopuszczać do działania żołnierzy pojedynczo. Posterunki obserwacyjne, posterunki /punkty/ regulacji ruchu i co najważniejsze wchodzenie do budynków nieoznaczonych jako zdobyte, wymagają działania przynajmniej parami żołnierzy. W walce o budynki obowiązuje zasada "pierwszy granat, po nim wejście z serią strzałów".

Linie rozgraniczenia powinny zapewniać bezpieczeństwo nacierającym pododdziałom i ułatwiać orientację. Pas natarcia, w tym celu, dzieli się tak aby liniami rozgraniczenia były tory kolejowe, parki, skwery, rzeki, kanały, nasypy itp. W żadnym wypadku nie należy dzielić kwartałów zwartej zabudowy i budynków, a należy tworzyć oddziały lub grupy szturmowe w takim składzie by były zdolne je zdobyć.

Ze względu na trudności w przewidywaniu tempa natarcia, drugie rzuty i odwody powinny odpowiednio wcześniej osiągać gotowość wejścia do walki, natomiast desanty śmigłowcowe, oddziały specjalne i grupy desantowo-szturmowe należy wprowadzać do działania stosownie do rozwoju sytuacji i uzyskanego średniego tempa natarcia.

Rejony zabudowane można zdobywać z użyciem broni jądrowej i wszelkich innych środków bez ograniczeń albo z ograniczonym użyciem środków rażenia w całym rejonie lub tylko w jego części, lub też tylko w stosunku do wybranych obiektów. Na przykład, ograniczenie może dotyczyć użycia środków burzących w stosunku do zabytków kultury

materialnej i zakładów przemysłowych.

Jak już wcześniej zauważono pułk /pz, pcz/ może przechodzić do natarcia w rejonach zabudowanych lub w rejonach umocnionych kontynuując natarcie /działanie jako oddział wydzielony/ z terenu niezabudowanego, może rozpoczynać natarcie od ataku na obronę nieprzyjaciela zorganizowaną na skraju zabudowy i może wchodzić do natarcia w głębi rejonu zabudowanego /z drugiego rzutu dywizji/. Powyższe sytuacje taktyczne, charakter terenu i narzucone ograniczenia co do użycia środków rażenia, zasadniczo wpływają na sposoby przechodzenia do natarcia pułku /pz, pcz/ i sposoby ataku.

Postanowienia regulaminów walki nakazują opanowanie rejonów zabudowanych i rejonów umocnionych z marszu, głównie siłami oddziałów wydzielonych i awangard. Małe miasta i osiedla pułk /pz, pcz/ może zdobywać uderzając z kilku kierunków jednocześnie /czołowo i oskrzydlająco/.

Atak z marszu, jako kontynuowanie natarcia lub działania oddziałów wydzielonych i awangard ma duże szanse powodzenia zwłaszcza podczas działania zaskakującego, z wysokim tempem i wówczas gdy miasto, osiedle nie jest przygotowane do obrony. Przykładem tego może być zdobycie Częstochowy 13 stycznia 1945 r. przez oddział wydzielony i siły główne 13DP Gwardii Armii Radzieckiej.

Natarcie z bezpośredniej styczności z reguły będzie ciągłym przełamywaniem obrony nieprzyjaciela, systematycznym burzeniem, wybijaniem otworów w budynkach, torowaniem przejść w zaporach, rażeniem ogniem broni strzeleckiej i granatami z bardzo małych odległości.

Sposób natarcia pułku w rejonach zabudowanych w dużej mierze będzie zależał od umiejętności i doświadczenia dowódców, wyszkolenia pododdziałów, stosunku ludności cywilnej do nacierających oraz ograniczeń użycia środków rażenia.

Trafność doboru sposobów działania w rejonach zabudowanych i w rejonach umocnionych jest podstawą sukcesów.

Przecież już Troję w XII w. pnie zdobyto sposobem, podstępem a nie w szturmach.

Przechodzenie do natarcia na broniącego się nieprzyjaciela tak samo po podejściu z głębi z marszu, jak i z bezpośredniej styczności inaczej będzie odbywało się z położenia w terenie otwartym i inaczej po opanowaniu części rejonu zabudowanego. ^{Atak} Przechodzenie z terenu otwartego w teren zabudowany rozpoczyna się od momentu wchodzenia w zasięg ognia środków ogniowych nieprzyjaciela strzelających na wprost to jest w odległości do 4 - 6 km od skraju zabudowy. Wymaga ono długiego wsparcia nacierających wojsk. Ruch wojsk i wchodzenie w rejon zabudowany może odbywać się pod osłoną ognia środków strzelających na wprost zwłaszcza pododdziałów czołgów strzelających na wydłużone odległości albo pod osłoną dymów i ognia. W miarę zbliżania się do rejonu zabudowanego pododdziały przewidywane do natarcia w nim w pierwszym ^{rzucie} może należy wzmocniać pododdziałami wojsk inżynieryjnych, artylerii, chemicznych i innymi tak aby zdążyły przyjąć właściwe ugrupowanie nim wejdą w zabudowę. Jeżeli do natarcia w rejonach zabudowanych będzie można wprowadzić pododdziały z drugiego rzutu, to mogą one zorganizować się w oddziały i grupy szturmowe odpowiednio wcześniej. W niektórych sytuacjach, w rejonach o zabudowie luźnej, pułk może nacierać bez zmiany ugrupowania.

Przechodzenie do natarcia w głębi rejonu zabudowanego pozwala na przyjęcie ugrupowania bojowego oddziałami i grupami szturmowymi.

Do natarcia po podejściu z głębi /z marszu/ wyznacza się rejon spieszania i rubież ataku /szturmu/. W rejonach spieszania ^{tworzy się} oddziały i grupy szturmowe, ^{przydzielone} podporządkowuje ostatnie ² siły i środki wzmocnienia, ustawia się oddziały i grupy szturmowe w szykach /kolumnach/ według kolejności wchodzenia do działania. Rejony spieszania wyznacza się

poza zasięgiem ognia broni strzelających na wprost, to jest w odległości do 4-6 km od skraju rejonu zabudowanego jeśli nieprzyjaciel go broni lub około 1 km od przedniego skraju obrony nieprzyjaciela w głębi rejonu zabudowanego.

Bezpieczeństwo przed rażeniem ogniem własnej artylerii zapewnia się przez przenoszenie ognia na kolejne obiekty na żądanie dowódców pododdziałów /batalionów/, przez podporządkowanie im części artylerii oraz przez planowanie ogni na cele w głębi poza rubieżę bezpieczeństwa. Rubieżę bezpieczeństwa od ognia artylerii dla średnich kalibrów wynoszą: dla wojsk nacierających pieszo - do 400 m, dla nacierających na BWP - do 300 m, dla czołgów - 200 m.

W zabudowie zwartej, ciągłej przy strzelaniu z haubic i moździerzy rubież bezpieczeństwa stanowi ciąg zabudowy, ściany budynków.

Do natarcia z rejonu położonego w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem w rejonie zabudowanym pułk /pz, p^{cz}/ może przejść z obrony po niepowodzeniu natarcia z marszu albo po zajęciu rejonu wyjściowego przez luzowanie, przy czym luzowania można ^{zrobić} dokonać w nocy albo w dzień /osłaniając budynki/. Wówczas wyznacza się podstawy wyjściowe do ataku /szturmu/. Podstawy wyjściowe do ataku /szturmu/ wyznacza się podobnie jak i rubieżę ataku, jak najbliższych obiektów ataku /przedniego skraju obrony nieprzyjaciela/, za najbliższymi im osłonami, w odległości do 70-1000 m, tak by nie narażać pododdziałów na ogień skrzydłowy nieprzyjaciela, i na straty nim ruszą one do ataku /szturmu/. Podstawy wyjściowe do ataku /szturmu/ pododdziały zajmują przegrupowując się z głębi do frontu i wzdłuż frontu w nocy poprzedzającej szturm albo na ustalony sygnał pod osłoną ognia lub zasłon dymnych.

Pododdziałom drugiego i trzeciego rzutu oraz odwodom ogólnym do wejścia do walki wyznacza się ^{prócz zadania} rejon spieszania, rubież ataku i określa sposób wejścia do walki. Pododdziały, oddziały i grupy

szturmowe drugiego rzutu /odwodów ogólnych/ wchodzi do walki *najczęściej* przez zamianę lub przekraczanie pododdziałów pierwszego rzutu.

Zamieniając pododdziały pierwszego rzutu, pododdziały wchodzące do walki przejmują budynki i stanowiska ogniowe oraz zbierają informacje o nieprzyjacielu i terenie od pododdziałów wyprowadzanych z walki, po czym na sygnał atakują przy wsparciu ogniem pododdziałów wyprowadzanych z walki. Wprowadzanie do walki przez zamianę pododdziałów, dokonuje się najczęściej po kontratakach odwodów nieprzyjaciela, zużyciu sił i środków oraz zatrzymaniu natarcia pododdziałów pierwszego rzutu.

Do rozcinania ugrupowania nieprzyjaciela na części i do walki o opanowanie ważnych obiektów w głębi miasta pułk /pz, pcz/ i jego pododdziały mogą nacierać w głębokim, trzyrzutowym ugrupowaniu, które pozwala na osiągnięcie wysokiego tempa natarcia. Wysokie tempo natarcia przy nierównomiernym przebiegu frontu nacierających pododdziałów i często również charakter zabudowy /monotonnej, jednolitej co do formy, układu architektonicznego i kolorystyki/ utrudniającej orientację i współdziałanie w walce mogą ^{zmuszać do} ~~wysuwać potrzebę~~ wyrównywania frontu pododdziałów pierwszego rzutu. Wówczas wyznacza się linie wyrównania. Linie wyrównania, w miarę możliwości, wyznacza się prostopadle do kierunków natarcia, wzdłuż szerokich ulic lub ulic z dużą różnicą wysokości budynków po przeciwległych stronach, wzdłuż linii kolejowych i parków oraz przynajmniej na głębokość kwartału zabudowy za przeszkodami wodnymi.

Do ułatwienia dowodzenia dzielnic miasta, ważne kwartały i obiekty numeruje się. /*Względność numeruje arunta lub dywizja*.

Poważnym problemem dla nacierającego w rejonach zabudowanych jest ludność cywilna, i to bez względu na to czy jest to ludność

własna czy też nieprzyjaciela. Na pełną ewakuację mieszkańców, zwłaszcza dużych miast nie można liczyć. Ludność nastawioną przychylnie do nacierających wojsk w części można wykorzystać w charakterze przewodników, grup gaszenia pożarów, do odgruzowywania i torowania przejść ale za ugrupowaniem drugiego rzutu /odwołu ogólnego/ pułku. Ludność nieprzychylną i niepewną bierze się do niewoli i jako jeńców wojennych ewakuuje pod ochroną na punkty zbiórek poza strefą ognia. W każdym wypadku obecność ludności cywilnej zmusza do wydzielania pododdziałów do zajmowania się nią. Postawa ludności cywilnej wpływa na broniącego się nieprzyjaciela i może osłabiać albo umacniać jego wolę walki. Dlatego też przed przystąpieniem do ataku /szturmu/ na rejon zabudowany, szczególnie po zablokowaniu go, należy nakłaniać nieprzyjaciela do poddania się i czynić zabiegi o pozyskanie na swoją stronę ludności cywilnej osiedli.

Pytania do 4° zagadnienia.

Y. UGRUPOWANIE PUŁKU /pz, pcz/ DO NATARCIA W REJONACH ZABUDOWANYCH ORAZ WYKORZYSTANIE ELEMENTÓW UGRUPOWANIA PUŁKU W WALCE.

Z s. 16

Wojna rosyjsko-japońska 1904-1905 roku wykazała morderczą siłę ognia broni maszynowej i broni strzeleckiej z za osłony zabudowy. Od początku pierwszej wojny światowej obserwowano małą skuteczność natarcia jednorodnych oddziałów i pododdziałów w miastach. Rozpoczęto wówczas tworzenie elementów ugrupowania bojowego, którym nadano nazwę oddziałów szturmowych.

W drugiej wojnie światowej tworzenie oddziałów szturmowych stało się regułą. Współcześnie, mimo dużych zmian w uzbrojeniu i wyposażeniu technicznym pododdziałów nie osiągnięto ich zdolności do samodzielnego ruchu w rejonach zabudowanych, zwłaszcza o zabudowie zwartej. Oczywista też jest rola piechoty w walce w rejonach zabudowanych. To wszystko składa się na zachowanie innego ugrupowania pułku /batalionu/ do natarcia

z widk. pierwsze nie zataimie się pod ciężarem ludni, singlowców i sprzętu - tylko betonowe - płaskie

w rejonach zabudowanych niż w terenie otwartym zarówno w armiach Układu Warszawskiego jak i w NATO^{x/}.

Do natarcia w rejonach zabudowanych pułk zmechanizowany może otrzymać wzmocnienie w postaci:

- jednego - trzech dywizjonów artylerii i niekiedy do pięciu;
- jedną - dwie baterie artylerii przeciwpancernej;
- do kompanii saperów /minowania/;
- do kompanii inżynieryjno-drogowej;
- do kompanii miotaczy ognia;
- niekiedy do batalionu czołgów.

mi Natomiast pułk czołgów może przystępować do natarcia w rejonach zabudowanych ze wzmocnieniem:

- minimum batalionem piechoty;
- do trzech dywizjonów artylerii;
- do kompanii saperów /minowania/;
- do kompanii inżynieryjno-drogowej;
- do kompanii miotaczy ognia.

Jeden batalion czołgów najczęściej będzie zabierany pułkowi czołgów do odvodu dywizji albo otrzyma inne zadanie.

Do natarcia na rejony umocnione pułkom przydziela się przynajmniej po dwie baterie artylerii armat.

Pułki wspiera artyleria dywizji ogniem dwóch - czterech dywizjonów.

Z sił i środków organicznych i wzmocnienia pułki tworzą ugrupowanie do natarcia wydzielając:

- pierwszy rzut w składzie jednego - trzech oddziałów szturmowych, do dwóch ^{samodzielnych} grup szturmowych lub jeden - trzy bataliony,
- drugi rzut - jeden - dwa oddziały szturmowe, do dwóch ^{samodzielnych} grup szturmowych, lub jeden - dwa bataliony;

x/ -----
H.A. Kratz, Prowadzenie walki w rejonach zabudowanych, WPZ nr 16, 1975, s.30.

- trzeci rzut - oddział szturmowy, do dwóch ^{samodzielnych} grup szturmowych lub jeden batalion;
- odwód ogólny - oddział szturmowy lub do dwóch ^{samodzielnych} grup szturmowych lub batalion bez części sił albo jedna - dwie wzmocnione kompanie;
- oddział specjalny w sile do kompanii; ^{na rozkaz lub zezwolenie}
- jedna - dwie grupy desantowo-szturmowe; ^{dywizji;}
- artyleria /dyspozycyjna lub pułkowa grupa artylerii/;
- jeden - dwa odwody przeciwpancerne;
- jeden - dwa oddziały zabezpieczenia ruchu;
- pododdział zadymiania;
- pododdział miotaczy ognia;
- pododdział przeciw ^{ożarowy} pancerny;
- grupa zaopatrująco-ewakuacyjna.

Liczba i rodzaj tworzonych elementów ugrupowania nie jest stała i zależy od treści zadania pułku, charakteru zabudowy, informacji o nieprzyjacielu, składu bojowego pułku oraz od wielu innych czynników.

Ugrupowanie w trzy rzuty tworzy się wówczas, jeśli pułk otrzyma zadanie głębokie lub gdy wyznacza się mu wąski pas natarcia i wymagane jest wysokie tempo natarcia, szybkie dotarcie do desantu lub ważnych obiektów. Niekiedy pułk będzie ugrupowywał się w trzy rzuty do rozwijania powodzenia w stronę skrzydła z jednoczesną osłoną sił głównych dywizji oraz przewidując konieczność rozbijania okrążonych sił nieprzyjaciela i oczyszczania zdobytych obiektów.

W toku natarcia w głębi rejonów zabudowanych drugie i trzecie rzuty przesuwają się od rejonu do rejonu, najczęściej częściami nie wchodząc w zasięg ognia środków strzelających na wprost i obserwacji nieprzyjaciela, to jest 4-6 km od frontu nacierających pododdziałów.

Regulaminy walki nakazują tworzenie oddziałów i grup szturmowych oraz grup desantowo-szturmowych do przełamywania przygotowanej obrony nieprzyjaciela w rejonach o zabudowie zwartej oraz do zdobywania ważnych obiektów miasta i dużych budowli /kwartałów zabudowy/.

W pościgu za nieprzyjacielem nieprzygotowane do obrony miasta, osiedla i wioski mogą opanowywać oddziały wydzielone lub awangardy albo pierwsze rzuty pułków ugrupowane jak w terenie otwartym.

W niektórych sytuacjach w rejonach o zabudowie luźnej pułk może działać bez tworzenia oddziałów i grup szturmowych albo tworzyć, obok typowego pierwszego rzutu, tylko 1-2 oddziały /grupy/ szturmowe do walki o ważne obiekty.

W drugiej wojnie światowej oddziały szturmowe walczyły najczęściej w składzie: batalion piechoty; bateria-dywizjon /razem w sensie liczby dział/ haubic 152 mm i 203,2 mm, oraz moździerzy 160 mm; 3-12 dział pancernych, 1-3 baterie moździerzy 82 mm; pluton - bateria przeciwlotniczych karabinów maszynowych DSzK; do kompanii czołgów; do plutonu miotaczy ognia, do plutonu chemicznego /zadymiania/x/.

Oddziałami /grupami/ szturmowymi są elementy ugrupowania zorganizowane z pododdziałów różnych rodzajów wojsk, przeznaczone do zdobycia lub zniszczenia bronionych przez nieprzyjaciela kwartałów zabudowy, zakładów przemysłowych, obiektów komunikacyjnych i innych budowli oraz umocnień /fortyfikacji/ stałych /zespołu bunkrów, fortów, schronów/.

Obecnie przewiduje się tworzenie oddziałów i grup szturmowych z pododdziałów piechoty, czołgów, haubic /najlepiej samobieźnych/

x7 J. Magajew, Nastąpienie w krupnom gorodie, Woennyj Westnik, nr 8, 1972, s.25.

moździerzy, wyrzutni przeciwpancernych pocisków kierowanych, armat przeciwpancernych, miotaczy ognia, pododdziałów wojsk inżynierskich /saperów, minowania/ i chemicznych oraz innych /sanitarnych, technicznych/.

Oddziały szturmowe tworzy się w sile do wzmocnionego batalionu a grupy szturmowe w sile do wzmocnionej kompanii.

Oddział szturmowy może występować w składzie: batalion piechoty lub batalion piechoty bez kompanii piechoty, 1-2 kompanie czołgów, pluton - kompania saperów /minowania/, bateria - dywizjon haubic, do baterii artylerii przeciwpancernej lub przeciwpancernych pocisków kierowanych, drużyna - pluton miotaczy ognia, drużyna - pluton chemiczny /chemików/.

Oddział szturmowy dzieli się na 2-5 grup szturmowych /z których do 2 utrzymuje się w odwodzie/, 1-2 grupy ogniowe i 1-2 grupy torujące. Niekiedy może być zawczasu wydzielana grupa umocnienia zdobytych obiektów oraz grupa zadymiania.

Grupy szturmowe mogą walczyć w składzie oddziałów szturmowych /batalionów/ lub jako samodzielne, odrębne elementy ugrupowania pułku. Tworzy się je w składzie: pluton - kompania piechoty, para czołgów do kompanii czołgów, do plutonu moździerzy, do baterii haubic, do plutonu armat przeciwpancernych, 1-2 drużyny saperów, para do plutonu miotaczy ognia, do drużyny rozpoznania skażeń /chemików/, 1-2 pary sanitariuszy /noszowych/.

W grupie szturmowej w zależności od charakteru zabudowy i jej składu najczęściej wydziela się: 1-2 podgrupy atakujące, 1-2 podgrupy osłony, które w czasie walki mogą stawać się podgrupami atakującymi, 1-2 podgrupy torujące i 1-2 podgrupy wsparcia ogniowego.

Oprócz wcześniej przedstawionych elementów oddziały szturmowe lub samodzielnie działające grupy szturmowe mogą wydzielać grupę /podgrupę/ zaopatrująco-ewakuacyjną, 1-2 bojowe patrole rozpoznawcze, 1-3 posterunki /obserwatorów/ obserwacyjne, i niekiedy także 1-2 posterunki obserwacji i regulowania ruchem. Muszą też one zawsze utrzymywać w odwodzie część sił i środków w gotowości do odpierania zaskakujących kontrataków nieprzyjaciela.

Grupę /grupy/ desantowo-szturową może organizować dywizja i niekiedy pułk, jeśli zostanie wzmocniony pododdziałem śmigłowców bojowych /np.: Mi-24D/. Pułk może być wzmocniony 1-2 eskadrami śmigłowców szturmowych do wykonania określonych zadań, w określonym przedziale czasu. Grupę desantowo-szturmową stanowią oprócz pododdziału śmigłowców bojowych, pluton - kompania piechoty, saperzy i inne pododdziały. Grupy te atakują z powietrza nieprzyjaciela broniącego ważnych obiektów w głębi, lądują na placach lub dachach oraz opanowują lub niszczą ważne obiekty /mosty, ujęcia wody, składy, fabryki itp./. Śmigłowce bojowe walczą wspólnie z desantem i po wykonaniu zadania /zniszczeniu obiektów/ ewakuują go albo wracają na lądowiska ze względu na zużycie paliwa lub amunicji /rakiet/.

Pułk może otrzymać zadanie wydzielenia i utrzymywania w gotowości do załadowania na sygnał od określonej godziny sił i środków do składu grupy desantowo-szturmowej lub desantu śmigłowcowego.

Oddział specjalny organizuje dowództwo dywizji. Tworzy się go z inżynierów, techników - specjalistów dobranych stosownie do charakteru obiektu, który należy opanować i zabezpieczyć przed zniszczeniem albo zniszczyć, oraz z pododdziałów różnych rodzajów wojsk. Pułk może wydzielać do jego składu część sił i środków, zabezpieczać jego wejście do walki i współdziałać z nim w walce.

Oddział specjalny może przebijać się samodzielnie do wyznaczonego

obiektu albo wkraczać do działania z chwilą podejścia do niego oddziału /grupy/ szturmowego.

W
Desanty śmigłowcowe organizuje dowództwo dywizji. Do ich składu mogą być wydzielane siły od plutonu do batalionu piechoty i pododdziały innych rodzajów wojsk z pułków drugiego rzutu /odwodu ogólnego/ lub pierwszego rzutu dywizji. Desanty te mogą być podporządkowane dowódcy pułku do wylądowania. Desanty mogą samodzielnie walczyć 3-4 godziny *i dłużej*.

Odwoły przeciwpancerne najlepiej jest tworzyć o składach mieszanych z pododdziałów przeciwpancernych pocisków kierowanych i pododdziałów czołgów. Działają one na kierunkach spodziewanych kontrataków wozów bojowych /odwodów pancernych/ nieprzyjaciela.

Oddziały zabezpieczenia ruchu tworzy się według zasad ogólnych. Wyposaża się je dodatkowo w zwiększone ilości materiału wybuchowego i do działania kieruje się: jeden - do utrzymywania dróg między czołowymi pododdziałami a drugim rzutem i odwodami; drugi - do utrzymywania drogi dowozu i ewakuacji albo na oddzielne kierunki - ulice.

Pododdział zadymiania można tworzyć z bojowych wozów piechoty /aparatura dymo-twórcza/, z pododdziałów wojsk chemicznych, lub z pododdziałów piechoty. Użycie dymów zależy od kierunku i prędkości wiatrów. Dymami można maskować przede wszystkim zajmowanie podstaw wyjściowych do ataku, atak, manewr sił i środków na otwartych przestrzeniach ostrzeliwanych przez nieprzyjaciela ogniem obserwowanym.

Do pododdziału przeciwpożarowego wyznacza się do plutonu piechoty i drużynę instalacji rozlewczych z plutonu chemicznego oraz do drużyny miotaczy ognia. Pododdział ten tworzy się do zapewnienia ruchu wojsk wśród pożarów, ratowania odciętych pożarami grup żołnierzy i niekiedy do ratowania ważnych obiektów.

Grupę zaopatrująco-ewakuacyjną tworzy się na szczeblu oddziału szturmowego lub pułku z pododdziałów piechoty i żołnierzy innych rodzajów wojsk do donoszenia amunicji, napojów, materiałów wybuchowych, środków dymnych i innych materiałów oraz do zbierania rannych żołnierzy i ewakuowania ich na punkty medyczne.

Pododdział zadymiania, przeciwpożarowy i grupę zaopatrująco-ewakuacyjną można tworzyć na okres wykonania zadania przez pułk albo wydzielać je doraźnie z wojsk drugiego /trzeciego/ rzutu i odwodów.

Piechota.

Piechota spełnia główną rolę w czasie natarcia pułku w rejonach zabudowanych i umocnionych. Ona niszczy środki ogniowe i siły żywe nieprzyjaciela, zdobywa obiekty, i ona ponosi największe straty. Piechocie potrzebne jest, choćby ze względów moralnych, utrzymanie ducha bojowego, towarzyszenie czołgów, artylerii i innych rodzajów wojsk a także środki osłony /hełmy, kamizelki kuloodporne, środki dymne/ i sprawna obsługa medyczno-sanitarna.

Bojowe wozy piechoty /transportery opancerzone/ po spieszeniu drużyn piechoty przesuwają się za nimi w odległości do 100m i razem z innymi środkami rażenia stanowią podgrupy /zespoły ogniowe/. Biorą udział w ogniowym przygotowaniu ataku prowadząc ogień z podstawy wyjściowej do ataku, w czasie ataku ogniem do otworów w ścianach i do barykad osłaniają ruch piechoty. Po opanowaniu czołowych budynków na sygnał dowódców grup szturmowych przesuwają się skokami od ukrycia do ukrycia /rumowiska, grupy, barykady/ ulicami, przez parki i ogrody. Załogi wozów powinny prowadzić ogień głównie z armat i karabinów maszynowych do otworów strzelniczych schronów, do okien i do wozów bojowych nieprzyjaciela rozmieszczonych za ukryciami lub kontratakującymi.

Czołgi.

Czołgi w rejonach o zabudowie zwartej i w przygotowanych do obrony rejonach o zabudowie luźnej o większej głębokości /niemożliwość przestrzeliwania osiedla ogniem armat czołgowych/ mogą nacie- rać tylko wspólnie z piechotą i innymi rodzajami wojsk. Grupom szturmowym przydziela się po 2-4 czołgi na jedną ulicę. Czołgi mogą działać wzdłuż ulic w parach z samobieżnymi haubicami i bojowymi wozami piechoty. Przy czym haubice i bojowe wozy piechoty, jako mające większe kąty ostrzału pionowego, przesuwają się za czołgami. Ogień z czołgów i uzupełniających je wozów bojowych prowadzi się na przeciwne strony ulicy w nakładkę. Każdy wóz bojowy /parę/ powinien osłaniać zespół /drużyna/ piechoty z przodu i z tyłu.

Czołgami i haubicami samobieżnymi można taranować ściany i barykady. Nie można, natomiast wjeżdżać wozami bojowymi do budynków podpiwniczonych. *bez sprawdzenia wytrzymałości stropów.*

Pododdziały czołgów atakujące samodzielnie nieprzyjaciela w rejonach zabudowanych /w małych osiedlach i wioskach/ lub działające w składzie oddziałów wydzielonych i awangard, przesuwają się plutonami po obu stronach ulicy, drogi z odstępami między wozami rzędu 50-100m i prowadzą ogień do celów na przeciwległej stronie ulicy oraz obrzucają budynki granatami. Pluton jadący w trzeciej kolejności jest w gotowości do prowadzenia ognia na wydłużone odległości do celów wskazanych przez załogi czołowych czołgów.

Artyleria.

Artyleria przydzielona grupom szturmowym przede wszystkim prowadzi ogień na wprost, wykonuje otwory w budynkach, barykadach i zawałach, oraz niszczy i obezwładnia siły żywe i środki ogniowe nieprzyjaciela w ukryciach,

Artylerię pozostałą po wzmocnieniu oddziałów i grup szturmowych wykorzystuje się scentralizowanie /jako PGA albo artylerię dyspozycyjną/ do niszczenia budynków i urządzeń fortyfikacyjnych, rażenia środków ogniowych i załóg nieprzyjaciela w punktach oporu i budynkach, obezwładniania kontratakujących odwodów nieprzyjaciela. Z części artylerii, przynajmniej dwóch dywizjonów ciężkich dział lub moździerzy można wydzielać grupę burzenia. Artylerię oddziałów szturmowych /grup ogniowych/ rozwija się w odległości 1000-1500 m za czołowymi grupami szturmowymi.

Pułkową grupę artylerii /artylerię dyspozycyjną/ rozmieszcza się na stanowiskach ogniowych na placach, w parkach, sadach i między budynkami w odległości uzależnionej od wysokości budynków.

Do rażenia siły żywej na bliskich odległościach, ukrytych za ścianami, barykadami i w budynkach wykorzystuje się moździerze. Moździerze 120 mm pozostawia się w grupie ogniowej oddziału szturmowego i niekiedy grupy szturmowej. Moździerze 82 mm przydziela się grupom szturmowym, desantom śmigłowcowym i grupom desantowo-szturmowym. Można z nich prowadzić ogień z dachów, strychów, z okien każdego piętra i nawet z piwnic.

Armaty przeciwpancerne i wyrzutnie przeciwpancernych pocisków kierowanych niszczą środki ogniowe nieprzyjaciela prowadząc ogień do otworów strzelniowych schronów, bunkrów, w ścianach budynków oraz wykonują otwory w ścianach budynków walcząc w sztykach oddziałów i grup szturmowych. Z części oddziałów i pododdziałów przeciwpancernych, głównie przeciwpancernych pocisków kierowanych tworzy się odwody przeciwpancerne.

Śmigłowce szturmowe.

Pododdziały śmigłowców szturmowych /wspierające/ niszczą środki ogniowe i siłę żywą nieprzyjaciela w punktach oporu, zwłaszcza rozmieszczonych na górnych kontygnacjach, wykonują rajdy

w głąb ugrupowania nieprzyjaciela, w czasie których niszczą środki ogniowe nieprzyjaciela na stanowiskach ogniowych, burzą obiekty i urządzenia miasta oraz wspierają ogniem walczące taktyczne desanty powietrzne, oddziały specjalne, grupy desantowo-szturmowe i grupy szturmowe.

Srodki przeciwlotnicze.

Srodki przeciwlotnicze rozwija się z zasady na placach, w parkach i na dachach budynków, w ugrupowaniu batalionów pierwszego rzutu i bezpośrednio za nimi. Prowadzą one walkę ze śmigłowcami i samolotami nieprzyjaciela osłaniając najważniejsze elementy ugrupowania pułku. Część środków przeciwlotniczych /głównie przeciwlotnicze karabiny maszynowe i działka przeciwlotnicze ZU-23-2/ włącza się do składu oddziałów i grup szturmowych, gdzie prócz walki ze środkami napadu powietrznego wykorzystuje się je do niszczenia środków ogniowych i siły żywej nieprzyjaciela.

Pododdziały zaopatrzenia i remontowe rozmieszcza się z zasady, poza zabudową /przed skrajem osiedla/. W rejonie zabudowanym działają pododdziały medyczne oraz ewakuacji techniki bojowej. Po opianowaniu części osiedla /orientacyjnie ponad 4 km w głąb/ pododdziały tyłowe można przegrupować do miasta.

W czasie natarcia w rejonach zabudowanych ważne jest szybkie odszukanie i ewakuowanie porażonych, w tym celu wzmacnia się pododdziały medyczne piechotą oraz w oddziałach i grupach szturmowych wydziela się oddzielne, do tego celu, grupy /podgrupy/ zaopatrująco-ewakuacyjne.

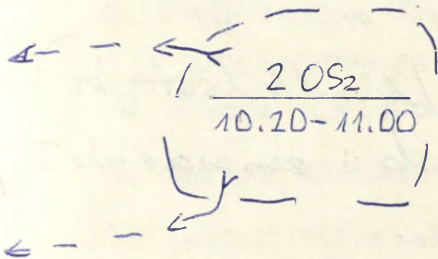
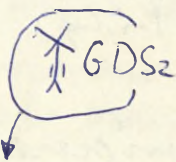
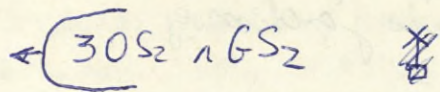
Stanowiska dowodzenia i punkty dowódczo-obszernicze przybliża się do czoła nacierających wojsk i rozmieszcza w budynkach o dużej wytrzymałości ale nie wyróżniających się wysokością i innymi cechami zewnętrznymi.

ZAKONCZENIE

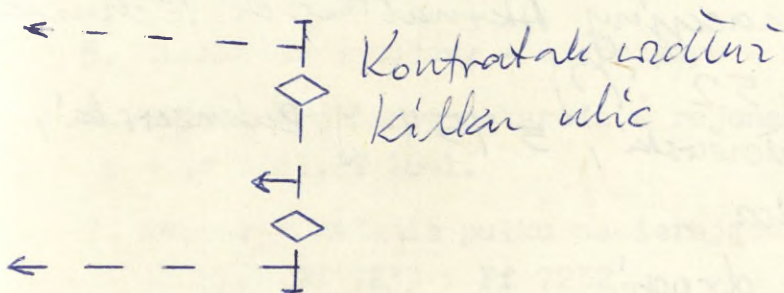
Podsumowując zagadnienia wykładu należy zgodzić się z tezą, że w ewentualnej wojnie nie można traktować terenów zabudowanych jako warunków szczególnych, skoro występują one często.

Opanowanie rejonów zabudowanych będzie decydowało o panowaniu nad całymi obszarami. Nacierając w rejonach zabudowanych należy tworzyć odpowiednie ugrupowanie, tworzyć większą przewagę sił i środków i zawsze dążyć do opanowania ich przez zaskoczenie.

Rysowanie sytuacji na mapach:

Rejon spieszania i formowania OS i GS

Proszę o pytania.

WYKAZ LITERATURY:

1. Regulamin walki wojsk lądowych Sił Zbrojnych PRL. Część I. Dywizja-brygada-pułk. Projekt ASG WP 1984, nr bibl.Pf1646.
2. Działania bojowe pułku /pz, pcz/. Podręcznik. ASG WP 1980, nr bibl.01010.
3. Zeszyty Naukowe ASG WP, Zeszyt nr 2 /27/ 81, Dodatek, ASG WP 1981, nr bibl.01223.
4. Działanie pododdziałów ogólnowojskowych w terenie zurbanizowanym. Podręcznik, MON 1980, nr bibl. R/740.
5. Zbiór przykładów taktycznych z walk oddziałów i pododdziałów 1A WP o miejscowości, MON 1953, nr bibl.R/264.
6. Brygada, batalion, kompania, pluton, drużyna sił lądowych RFN, Szt.Gen. 1978, nr bibl. R/2250.

WYKAZ POMOCY SZKOLENIOWYCH /OPROGRAMOWANIE/ WYKŁADU:

1. Ugrupowanie pułku do natarcia w mieście /warianty/ - diapozytyw nr bibl. Pf 1667.
2. Przykładowa treść zadania pułku nacierającego w rejonie zurbanizowanym /mieście/ o zabudowie zwartej /Warszawa, Stare Miasto - diapozytyw nr bibl.Pf 1668.
3. Zestaw diapozytywów /1 kpl = 8 szt./ - nr bibl.1699.
4. Zestaw materiałów na monitory telewizyjne /1 kmpł = 12 szt./ nr bibl.1700.
5. Charakter zabudowy - diapozytyw - nr bibl. Pf 1729.
6. Podstawowe normy natarcia w rejonach zurbanizowanych diapozytyw . - nr bibl.Pf 1641.
7. Schematy Zadania pułku nacierającego w rejonach zurbanizowanych nr bibl.Pf 7233 i Pf 7232.

Wydrukowano w 5 egz.

Egz. nr 1-5 - Bibl.Nauk.OZS

Wyk.ppłk.F.Bogusz tel.50975

Druk.E.K.dnia 28.01.85r.

Nr ks.masz.Pf3/KTO

- Przebijalność ścian - amunicja - MS kumula
- Możliwość taranowania ścian
- Wytrzymałość stropów - Δ 1.10
- Wytrzymałość na uderzenie i podcięcie

